

קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא יְהֵב לִיה מַעֲשָׂרָא. וּמֵאן אִיהוּ, דָּא
 דְּרִנָּא דְּכָל פְּתַחֲוֵן דְּמַהֲיֻמְנוּתָא וּבְרַכָּאן דְּעֻלְמָא בִּיה
 קַיְיִמִי וְאִיהוּ מַעֲשֵׁר וְאִיהוּ חַד מַעֲשָׂרָה וְאִיהוּ עֲשָׂרָה
 מִמַּאָּתָה. מִכָּאן וְלַהֲלָאָה עָאל אַבְרָהָם בְּקִיּוּמָא דְלַעֲיֻלָּא
 בְּדָקָא חַזִּי.

אָמַר לִיה רַבִּי אֶלְעָזָר שְׁפִיר קָא אָמַרְתָּ. אָמַר לִיה רַבִּי
 אֶלְעָזָר מָאִי עֲבִידְתָּדָּ, אָמַר לִיה קְרִינָא דְרַדִּיקִי
 בְּאַתְרִי, הֲשִׁתָּא אַתָּא רַבִּי יוֹסִי דְכִפְר חֲנִין לְמַתָּא וּסְלִיקוּ
 לֹון מִנְּפָאִי וְאוֹתְבוּ לֹון לְגַבִּיָּה. וְהוּוּ יַהֲבִין לִי כָּל בְּנֵי מַתָּא
 אֲנָרָא כְּהֵוּא זְמָנָא דְדְרַדִּיקִי חַזִּי נִפְאִי. וְאַסְתַּפְּלִנָּא
 בְּנַפְשָׁאִי דְלָא אֶתְחַזִּי לִי לְאַתְתַּי מְנִיָּהוּ לְמִנְּפָאִי, וְאַנְוִירָנָא
 נִרְמָאִי בְּתַדִּי (דְּהֵוּא) דְּתַאִי חַפִּים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַכָּאן
 דְּאַפָּא אַעֲטְרִיכוּ חֲבָא.

לשון הקודש

מלמד תינוקות במקומי. כעת בא רבי יוסי מכפר חננין לעיר, וסלקו אותם מאצלי, והושיבו אותם אצלו. והיו נותנים לי כל בני העיר שָׂכַר כְּמוֹ אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהֲתִינּוּקוֹת הָיוּ אֶצְלִי, וְהִסְתַּפְּלִיתִי בְּעַצְמִי שֶׁלֹּא רָאוּי לִי לְהִנּוֹת מֵהֶם בְּחַנּוּם, וְהִשְׁכַּרְתִּי עַצְמִי עִם הַחֲכָם (וְהוּא) הַזֶּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, פֶּאן אַרִיד אֶת הַבְּרַכּוֹת שֶׁל אָבָא.

שיוורדות לעולם יוצאות משם. דבר אחר ויתן לו מעשר מכל – הקדוש ברוך הוא נתן לו מעשר, ומה הוא? זו הדרגה שכל פתחי האמונה והברכות של העולם עומדות בה, והיא מעשר, והיא אחת מעשרה, והיא עשרה ממאה. מכאן והלאה נכנס אברהם בקיום שלמעלה בראוי.

אמר לו רבי אלעזר, יפה אמרת. אמר לו רבי אלעזר, מה מעשיך? אמר לו,

קָמוּ. אָתּוּ קָמִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן (לְבַתְרָא), וְהָוָה יְתִיב וְלַעֲי
 כָּל יוֹמָא קָמִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן. וְיוֹמָא חַד הָוָה
 עָסִיק בְּנִטְיִלַת יְדֵים קָמִיָּה. אָמַר כָּל מָאן דְּלֹא נָטִיל יְדָיו
 בְּדַקָּא יְאוּת, אַף עַל גַּב דְּאַתְעַנְשׁ לְעִילָא אֲתַעַנְשׁ לְתַתָּא,
 וּמְאִי עוֹנְשִׁיָּה לְתַתָּא, דְּגָרִים לִיָּה לְגַרְמִיָּה מְסַפְנוּתָא. כְּמָה
 דְּעוֹנְשִׁיָּה כְּדָ, הָכִי הוּא זְכִי מָאן דְּנָטִיל יְדָיו בְּדַקָּא יְאוּת
 דְּגָרִים לְגַרְמִיָּה בְּרַכָּאן דְּלְעִילָא דְּשָׂרְאן בְּרַכָּאן עַל יְדָיו
 בְּדַקָּא יְאוּת, וְאַתְבְּרַךְ בְּעוֹתְרָא. (דף 19 ע"א) *

לְבַתְרָא אַקְדִּים רַבִּי שְׁמַעוֹן חָמָא לִיָּה דְּאַנְטִיל יְדָיו בְּמִיָּא
 וְנָטִיל לֹון בְּשִׁיעוּרָא סְגִיָּא דְמִיּוֹן. אָמַר רַבִּי
 שְׁמַעוֹן מַלְא יְדָיו מִבְּרַכּוֹתֶיךָ. וְכַךְ הָוָה, מִתְּהוּא יוֹמָא
 וְלֹהֲלֹאָה אֲתַעַתֵּר וְאַשְׁכַּח סִימָא וְהָוָה לָעִי בְּאוֹרֵייתָא
 וְיְהִיב מְזוֹנָא לְמַסְפְּנֵי כָּל יוֹמָא, וְהָוָה חַדִּי עֲמַהוֹן וּמְסַפְר
 לֹון אֲנַפִּין נְהִירִין. קָרָא עֲלֵיהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן (ישעי' מ"א) וְאַתָּה
 תִּגִּיל בֵּינִי בְּקֹדֶשׁ וְגו', (חסר)

לשון הקודש

בְּרַכּוֹת שְׁלַמְעֵלָה, שְׁשׁוּרוֹת הַבְּרַכּוֹת עַל
 יְדוֹ בְּרֵאוּי וּמְתַבְּרָךְ בְּעֶשֶׂר.
 אַחַר כֵּךְ הַקְדִּים רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְרָאָה אוֹתוֹ
 שְׁנוּטִיל יְדָיו בְּמִיָּם, וְנוּטִיל יְדָיו בְּשַׁעוֹר רַב
 שֶׁל מִיָּם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַלְא יְדָיו
 מִבְּרַכּוֹתֶיךָ. וְכַךְ הִיָּה. מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם
 וְהִלָּאָה הִתְעַשֵּׂר וּמָצָא אוֹצֵר, וְהִיָּה עוֹסֵק
 בַּתּוֹרָה וְנוֹתֵן מְזוֹן לְעַנְיִים כָּל יוֹם, וְהִיָּה

קָמוּ. הִלְכוּ לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאַחַר כֵּךְ,
 וְהִיָּה יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד כָּל יוֹם לִפְנֵי רַבִּי
 שְׁמַעוֹן. וְיוֹם אַחַר הִיָּה עָסוּק בְּנִטְיִלַת
 יְדֵים לִפְנָיו. אָמַר, כָּל מִי שֶׁלֹּא נוּטִיל יְדָיו
 בְּרֵאוּי, אַף עַל גַּב שֶׁנֶּעֱנַשׁ לְמַעַלָּה –
 נֶעֱנַשׁ לְמַטָּה. וּמָה עָנָשׁוּ לְמַטָּה? שְׁגוּרָם
 לְעַצְמוֹ עָנִי. כְּמוֹ שֶׁעָנָשׁוּ כֵּךְ – כֵּךְ זוֹכֵה
 מִשְׁנוּטִיל יְדָיו בְּרֵאוּי, שְׁגוּרָם לְעַצְמוֹ

אֲחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר יי אֶל אַבְרָם וְגו'. רַבִּי
 יְהוּדָה פִּתַּח (שיר השירים ז) אֲנִי לְדוּדִי וְעָלִי
 תְּשׁוּקָתוֹ. הָא אִוְקְמוּתָא, אֲבָל בְּאַתְעָרוּתָא דְלִתְתָּא
 אֲשֶׁתִּכַּח אֲתַעְרוּתָא לְעִילָא, דְּהָא לָא אֲתַעַר לְעִילָא עַד
 דְּאֲתַעַר לְתַתָּא. וּבִרְכָאן דְּלְעִילָא לָא מְשִׁתְּכַחֵי אֶלָּא
 בְּמָה דְאִית בֵּיה מִמְשָׂא וְלֹא אִיהוּ רִיקְנִיָּא.

מְנַלן מֵאַשְׁת עוֹבְדֵיהוּ דְאָמַר לָהּ אֱלִישַׁע (מלכים ב ד)
 הַגִּידִי לִי מַה יֵּשׁ לְךָ בַּבַּיִת. דְּהָא בִּרְכָאן
 דְּלְעִילָא לָא שְׂרִיין עַל פְּתוּרָא רִיקְנִיָּא וְלֹא בְּאַתְר
 רִיקְנִיָּא. מַה כְּתִיב וְתֹאמַר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹּל בַּבַּיִת כִּי
 אִם אֲסוּדָּ שְׁמֹן. מָאִי אֲסוּדָּ. אֶלָּא אֲמַרְה לִיה שִׁיעוּרָא
 דְּהָאִי מְשַׁחָא לָא אִיהוּ אֶלָּא כְּדִי מְשִׁיחַת אֲצַבְעָא
 זְעִירָא.

לשון הקודש

בְּמָה שֵׁישׁ בּוּ מִמְשָׂא, וְאִינוּ רִיקוֹן.
 מְנַלן לָנוּ? מֵאַשְׁת עוֹבְדֵיהוּ שְׁאָמַר לָהּ
 אֱלִישַׁע (מלכים ב ד) הַגִּידִי לִי מַה יֵּשׁ לְךָ
 בַּבַּיִת. שְׁהֲרֵי הַבְּרָכוֹת שְׁלֹמְעֵלָה אֵינָן
 שׁוֹרוֹת עַל שְׁלֶחֶן רִיק וְלֹא בְּמִקוּם רִיק.
 מַה פְּתוּב? וְתֹאמַר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹּל
 בַּבַּיִת כִּי אִם אֲסוּדָּ שְׁמֹן. מַה זֶה אֲסוּדָּ?
 אֶלָּא אֲמַרְה לוֹ, הַשְׁעוּר שֶׁל הַשְׁמֹן הַזֶּה
 אִינוּ אֶלָּא כְּדִי מְשִׁיחַת אֲצַבְעֵי קַמְטָה.

שְׁמֵחַ עִמָּהֶם, וּמִסְבִּיר לָהֶם בְּפָנִים
 מְאִירוֹת. קָרָא עָלָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן, (ישעיה מא)
 וְאַתָּה תִּגְדַּל בְּה' בְּקִדּוּשׁ וְגו'.

אֲחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר ה' אֶל
 אַבְרָם וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח, (שיר ז) אֲנִי
 לְדוּדִי וְעָלִי תְּשׁוּקָתוֹ. הֲרֵי פְּרָשׁוּהָ, אֲבָל
 בְּהִתְעוֹרְרוֹת שְׁלֹמְטָה תִּמְצָא
 הִתְעוֹרְרוֹת שְׁלֹמְעֵלָה, שְׁהֲרֵי אֵין
 מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה עַד שְׁמִתְעוֹרֵר לְמַטָּה,
 וְהַבְּרָכוֹת שְׁלֹמְעֵלָה לֹא נִמְצְאוּת אֶלָּא

אָמַר לָהּ נַחֲמֵתְנִי. דְּהָא לָא יַדְעֵנָּא הֵיאֵךְ יִשְׂרָאֵל
 בְּרַכָּאן דְּלַעִילָא בְּדוּכְתָא רִיקְנִיָּא, אַבְל הַשְׁתָּא
 דְּאִית לָךְ שְׁמֹן, דָּא הוּא אַתְר לְאַשְׁתַּכְּחָא בֵּיהּ בְּרַכָּאן.
 מְנַלְן דְּכְתִיב, (תהלים קלג) כִּשְׁמֵן הַטּוֹב וְגו' וְסִיפִיה מִה
 כְּתִיב, (תהלים קלג) כִּי שָׁם צֹוּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד
 הָעוֹלָם. וּבְאַתְרָא דָּא שָׂרְאן בְּרַכָּאן. (וּבְאַתְרָא).

וְאִי תִימָא (תהלים קלג) כְּטַל חֶרְמוֹן שְׂיִוֵּרַד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן
 וְלֹא כְתִיב שְׁמֹן אֶלָּא טַל. אֶלָּא אִיהוּ שְׁמֹן וְאִיהוּ
 טַל. הַהוּא טַל אִיהוּ דְּאַטְיִיל קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִמְּשַׁחָא
 עֲלָאָהּ. דְּהַהוּא שְׁמֹן נָפֵק לְסַטְרָא דִּימִינָא.

תִּרְיִן אֲנִין יִין וְשְׁמֹן. וְאַזְלוּ לְתִרְיִן סַטְרִין. יִין לְסַטְרָא
 שְׂמַאֲלָא שְׁמֹן לְסַטְרָא יְמִינָא. וּמִסַּטְרָא דִּימִינָא
 נָפְקִי בְּרַכָּאן לְעֵלְמָא וּמִתַּמָּן אֶתְמַשַּׁח מַלְכוּתָא קְדִישָׁא
 וּבְגִין דְּשְׁמֹן הָוָה אֶתְתַּקֵּן לְתַתָּא בְּקַדְמִיתָא, שְׁמֹן

לשון הקודש

הַרְרֵי צִיּוֹן, וְלֹא כְתוּב שְׁמֹן אֶלָּא טַל?
 אֶלָּא הוּא שְׁמֹן וְהוּא טַל. אוֹתוּוּ הַטַּל הוּא
 שְׁהַטְיִיל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִהַשְׁמֵן
 הָעֲלִיּוֹן. שְׂאוֹתוּוּ הַשְׁמֵן יוֹצֵא לְצַד הַיְמִינִין.
 שְׁנַיִם הֵם – יִין וְשְׁמֹן, וְהִלְכוּ לְשְׁנֵי
 צְדָדִים – תִּינֵן לְצַד שְׂמַאֲלָא, וְהַשְׁמֵן לְצַד
 יְמִין. וּמִצַּד הַיְמִינִין יוֹצֵאוֹת בְּרָכוֹת לְעוֹלָם,
 וּמִשָּׁם נִמְשַׁחַת הַמַּלְכוּת הַקְּדוּשָׁה. וּמִשּׁוּם
 שְׁהַשְׁמֵן הָיָה נִתְקַן לְמַטָּה בְּרֵאשׁוֹנָה,

אָמַר לָהּ נַחֲמֵתְנִי, שְׁהָרִי לֹא יַדְעֵתִי אִיךְ
 יִשְׂרוּ הַבְּרָכוֹת שְׁלַמְעֵלָה בְּמָקוֹם רִיק,
 אַבְל עֲבָשׁוּ שְׂוִיש לָךְ שְׁמֹן, זְהוּ מָקוֹם
 שְׂיִמְצָאוּ בוּ בְּרָכוֹת. מִנֵּן לָנוּ? שְׂכַתוּב
 (תהלים קלג) כִּשְׁמֵן הַטּוֹב וְגו'. וּבְסוּפּוּ מִה
 כְּתוּב? (שם) כִּי שָׁם צֹוּה ה' אֶת הַבְּרָכָה
 חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וּבְמָקוֹם הַזֶּה שׁוֹרֹת
 הַבְּרָכוֹת. וְנִתְבָּאֵרוּ.

וְאִם תִּימָא, (שם) כְּטַל חֶרְמוֹן שְׂיִוֵּרַד עַל

אֲזַדְמֵן לְעֵילָא אֲרִיקוּ דְּבִרְכָאן.

תָּא חַזִּי, מֵאַתְּעֲרוּתָא (דף פ"ט ע"ב) **דְּהֵאֵי שְׁמֹן דְּלְעֵילָא קָאֵי לְאַרְקָא עַל דְּדוּד וְשְׁלֵמָה לְאַתְּבִרְכָא (על) בְּנֹוֹי. מִנָּא לָן דְּכְתִיב וַיַּעֲמֵד הַשֶּׁמֶן. כְּתִיב הָכָא וַיַּעֲמֵד. וְכְתִיב הָתָם (ישעיה יא) שׁוֹרֵשׁ יֵשִׁי אֲשֶׁר עוֹמֵד לְגַם עַמּוּם.**

תָּא חַזִּי, מִשְׁלַחַן דְּלַחֵם הַפָּנִים דְּבִרְכָאן נְפִקִין מִתְּמָן וּמְזוּנָא לְעֵלְמָא, לָא בְּעֵי לְאַשְׁתַּכַּח רִיקְנִיָּא אַפְלוּ רִנְעָא חָדָא, בְּגִין דְּלֹא יִסְתַּלְקוּן בְּרְכָאן מִתְּמָן. אִיף הָכִי לָא מְבָרְכִין עַל שְׁלַחַן רִיקְנִיָּא, דְּהֵא בְּרְכָאן דְּלְעֵילָא לָא שְׂרִיין עַל שְׁלַחַן רִיקְנִיָּא.

תָּא חַזִּי, מַה כְּתִיב אֲנִי לְדוּדֵי וְעָלִי תְּשׁוּקָתוֹ, אֲנִי לְדוּדֵי בְּקַדְמֵיתָא וּלְבַתֵּר וְעָלִי תְּשׁוּקָתוֹ. אֲנִי לְדוּדֵי לְאַתְקִנָּא לִיהּ דּוּכְתָא בְּקַדְמֵיתָא. וּלְבַתֵּר וְעָלִי תְּשׁוּקָתוֹ. דְּבַר אַחַר אֲנִי לְדוּדֵי. דְּהֵא תִּנְיָן שְׂכִינְתָּא

לשון הקודש

הַשֶּׁמֶן מְזוּמָן לְמַעְלָה הִרְקַת הַבְּרֻכּוֹת. **בַּא** רָאֵה, מַהֲהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל הַשֶּׁמֶן הִזָּה שְׁלֵמַעְלָה בָּא לְהַרִיק עַל דְּוּד וְשְׁלֵמָה לְהַתְבָּרֵךְ וְעַל בְּנֹוֹי. מִנִּין לְנֹוֹי? שְׂכַתוּב וַיַּעֲמֵד הַשֶּׁמֶן. כְּתוּב כָּאן וַיַּעֲמֵד, וְכְתוּב שָׁם (ישעיה יא) שׁוֹרֵשׁ יֵשִׁי אֲשֶׁר עוֹמֵד לְגַם עַמּוּם.

שְׂמִשָּׁם יוֹצְאוֹת הַבְּרֻכּוֹת וּמְזוּן לְעוֹלָם, לֹא צְרִיךְ שִׁימְצָא רִיק אַפְלוּ רִנְעָא אַחַד, כְּדִי שְׁלֵא יִסְתַּלְקוּ מִשָּׁם הַבְּרֻכּוֹת. אִיף כִּף לֹא מְבָרְכִים עַל שְׁלַחַן רִיק, שְׁהֵרִי הַבְּרֻכּוֹת שְׁלַמְעָלָה אִין שׁוֹרוֹת עַל שְׁלַחַן רִיק. **בַּא** רָאֵה מַה כְּתוּב, אֲנִי לְדוּדֵי וְעָלִי תְּשׁוּקָתוֹ. אֲנִי לְדוּדֵי בְּתַחֲלָה, וְאַחַר כִּף וְעָלִי תְּשׁוּקָתוֹ. אֲנִי לְדוּדֵי לְתַקֵּן לוֹ מְקוֹם

בַּא רָאֵה, מִשְׁלַחַן שֶׁל לַחֵם הַפָּנִים, שְׂמִינֵי הַשֶּׁמֶן הַזֶּה מְבָרְכִין עַל שְׁלַחַן רִיק, דְּהֵא בְּרְכָאן מִתְּמָן נְפִקִין מִשְׁלַחַן רִיקְנִיָּא. אִיף הָכִי לָא מְבָרְכִין עַל שְׁלַחַן רִיקְנִיָּא, דְּהֵא בְּרְכָאן מִתְּמָן נְפִקִין מִשְׁלַחַן רִיקְנִיָּא.

בַּא רָאֵה, מִשְׁלַחַן שֶׁל לַחֵם הַפָּנִים,

לֹא אֶשְׁתַּכַּחַת עִמָּהוֹן דְּתִיבֵינָא, פִּיּוֹן דְּאֶתִי בַר נֶשׁ
 לְאֶתְדַכָּאָה וּלְמִקְרַב גַּבִּי דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כְדִין
 שְׂכִינְתָא שְׂרִיא עֲלֵיהּ. הָדָא הוּא דְכָתִיב אֲנִי לְדוּדֵי
 בְּקִדְמִיתָא, וְעָלִי תִשׁוּקְתוֹ לְבַתָּר. אֶתִי בַר נֶשׁ
 לְאֶתְדַכָּאָה מִדְכָּאִין לִיָּה.

תָּא חַיִּי, אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דְרַדְף אַבְרָהָם בְּתַר
 אֵלִין מַלְכִין וְקָטִיל לֹון קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, הָוָה
 אַבְרָהָם תּוֹהָא, אָמַר דִּילְמָא חַס וְשָׁלוֹם גְּרַעֲנָא הַהוּא
 אֲנִיָּא דְהוּינָא אַחֲדָר בְּנֵי נֶשָׂא לְגַבִּי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
 וְאַחֲדִנָּא בְּהוּ לְקַרְבָּא לֹון לְגַבִּיָּה וְהַשְׁתָּא אֶתְקַטִּילוּ בְּנֵי
 נֶשָׂא עַל יְדֵי. מִיָּד אָמַר לִיָּה קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אַל
 תִּירָא אַבְרָם אֲנִכִי מִגֵּן לָךְ שְׂכַרְךָ תִּרְבֵּה וְגו'. אֲנִיָּא
 קַבִּילַת עֲלֵיָּהוּ, דְהָא בְּלָהוּ לָא יִזְכּוֹן לְעֵלְמִין.

לשון הקודש

אותם הקדוש ברוך הוא, הגה אברהם
 תוהה. אמר, אולי חס וחלילה גרעתי
 אותו השקר שהייתי מחזיר בני אדם אל
 הקדוש ברוך הוא, ואחזתי בהם לקרב
 אותם אליו, וכעת נהרגו אנשים על ידי.
 מיד אמר לו הקדוש ברוך הוא, אל
 תירא אברהם אנכי מגן לך שכרך הרבה
 מאד וגו'. שקר קבלת עליהם, שהרי כלם
 לא יזכו לעולמים.

בתחלה, ואחר כך ועלי תשוקתו. דבר
 אחר אני לדודי, שהרי שנינו ששכינה
 לא נמצאת עם הרשעים. פיון שבא
 האדם להטהר ולהתקרב
 לקדוש-ברוך-הוא, אז השכינה שורה
 עליו. זהו שכתוב אני לדודי - בהתחלה,
 ועלי תשוקתו - לאחר מכן. בא האדם
 להטהר - מטמאים אותו.

בא ראה, אחר הדברים האלה
 שאברהם רדף אחר המלכים הללו והרג

הִיָּה דְבַר יי אֵל אַבְרָם בְּמַחְזֵה לְאמֹר, מָאֵי בְּמַחְזֵה,
 אֵלָא בְּתַהוּא חִיזוּ דְרַגְא דְכָל דְיוֹקְנִין אֲתַחְזִין
 בֵּיהּ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּא חֲזִי, עַד לָא אֲתַגְזֹר אַבְרָהָם
 הָוֵה חַד דְרַגְא מְלִיל עַמִּיהּ, וּמֵאן אִיהוּ דָא מַחְזֵה
 דְכַתִּיב, (במדבר כד) מַחְזֵה שְׂדֵי יַחֲזֵה. פִּינֹן דְאֲתַגְזֹר הָוֵה
 כְּלָהוּ דְרַגִּין שָׂרְאן עַל הַאי דְרַגְא, וְכַדִּין מְלִיל עַמִּיהּ
 הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שמות ו) וְאָרָא (דף פ"ח ע"א) אֵל אַבְרָהָם אֵל
 יַצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי וְעַד לָא אֲתַגְזֹר לָא הָוֵה אֲנֹן
 דְרַגִּין שָׂרְאן עֲלוּי לְמַלְלָא.

וְאִי תִימָא דְהָא בְּקַדְמִיתָא פְּתִיב וַיֵּרָא יי אֵל אַבְרָם
 וּכְתִיב וַיִּסַּע אַבְרָם הַלֹּךְ וַנְסוּעַ הַנְּגַבָה וּכְתִיב
 וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ הָא הָכָא אֲנֹן דְרַגִּין עֲלָאִין. וְהַשְׂתָּא
 אָמְרֵן דְעַד לָא אֲתַגְזֹר לָא הָוֵה אֲנֹן דְרַגִּין עֲלָאִין שָׂרְאן
 עַל הַאי דְרַגְא לְמַלְלָא עַמִּיהּ.

לשון הקודש

יַצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי. וְטָרַם שְׁנַמּוּל,
 לֹא הָיוּ אוֹתָן הַדְּרָגוֹת שׁוֹרוֹת עֲלוּי לְדַבֵּר.
 וְאִם תֵּאמַר שֶׁהֵנָּה בְּתַחֲלָה פְּתוּב וַיֵּרָא
 ה' אֵל אַבְרָם, וְכַתוּב וַיִּסַּע אַבְרָם הַלֹּךְ
 וַנְסוּעַ הַנְּגַבָה, וְכַתוּב וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ. הֵנָּה
 כָּאֵן אוֹתָן הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת. וְכַעַת
 אוֹמְרִים, שְׁטָרַם שְׁנַמּוּל לֹא הָיָה אוֹתָן
 הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת שׁוֹרוֹת עַל הַדְּרָגָה הַזֹּאת
 לְדַבֵּר עִמּוֹ?

הִיָּה דְבַר ה' אֵל אַבְרָם בְּמַחְזֵה לְאמֹר,
 מַה זֶה בְּמַחְזֵה? אֵלָא בְּאוֹתוֹ הַמְרָאָה,
 הַדְּרָגָה שְׁכַל הַדְּמִיוֹת נִרְאוֹת בָּהּ. אָמַר
 רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה, טָרַם שְׁנַמּוּל
 אַבְרָהָם, הִיָּתָה דְרָגָה אַחַת מְדַבֵּרַת עִמּוֹ,
 וּמִי הַמַּחְזֵה הַזֶּה? שְׁכַתוּב (במדבר כד) מַחְזֵה
 שְׂדֵי יַחֲזֵה. פִּינֹן שְׁנַמּוּל, הָיוּ כָּל הַדְּרָגוֹת
 שׁוֹרוֹת עַל הַדְּרָגָה הַזֹּאת, וְאִזְּ דַּבֵּר עִמּוֹ. זֶהוּ
 שְׁכַתוּב (שמות ו) וְאָרָא אֵל אַבְרָהָם אֵל

תָּא חַזִי, בְּקַדְמֵיתָא יַהֵב קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲכָמָה
 לְאַבְרָהָם לְמַנְדַּע חֲכָמָה לְאַתְדַּבְּקָא בֵּיהּ וַיִּדַע
 רְוָא דְמַהִימְנוּתָא, אֲבָל לְמַלְלָא עֲמִיּה לָא הוּא אֶלְא
 הָאִי דְרָגָא תַּתָּא בְּלַחֲדוּי, פִּינּוּן דְּאַתְגְּזֹר, פְּלִהּוּ דְרָגִין
 עֲלָאִין הוּוּ שְׂרָאן עַל הָאִי דְרָגָא תַּתָּא בְּגִין לְמַלְלָא
 עֲמִיּה, וְכִדִּין אֶסְתַּלַּק אֲבָרָהָם בְּכֹלָא כְּמָה דְאַתְמֹר.

תָּא חַזִי, עַד לָא אֶתְגְּזֹר פֶּר נֶשׁ לָא אֶתְאַחִיד בְּשִׁמְא
 דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פִּינּוּן דְּאַתְגְּזֹר עָאל בְּשִׁמְיָה
 וְאַתְאַחִיד בֵּיהּ. וְאִי תִימָא אֲבָרָהָם דְּאַתְאַחִיד בֵּיהּ עַד
 לָא אֶתְגְּזֹר. הָכִי הוּא דְאַתְאַחִיד בֵּיהּ וְלָא כְּדַקָּא יְאוּת,
 דְּהָא מְגוּ רְחִימוּתָא עֲלָאָה דְרָחִים לִיהּ קַדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא קָרִיב לִיהּ. לְבַתֵּר פְּקִיד לִיהּ דִּיתְגְּזֹר וְאַתְיִיחִיב
 לִיהּ בְּרִית. קְשׁוּרָא, דְּכִלְהוּ דְרָגִין עֲלָאִין. בְּרִית קְשׁוּרָא
 לְאַתְקְשָׁרָא כֹּלָא כְּחָדָא לְאַכְלָלָא דָּא בְּדָא, בְּרִית

לשון הקודש

נֶאֱחָזוּ בְּשִׁמּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 פִּינּוּן שְׁנַמּוּל, נִכְנַס בְּשִׁמּוֹ וְנֶאֱחָזוּ בּוֹ.
 וְאִם תֹּאמַר, אֲבָרָהָם שְׁנֶאֱחָזוּ בּוֹ טָרַם
 שְׁנַמּוּל? כִּךָּ הִיָּה, שְׁנֶאֱחָזוּ בּוֹ וְלָא
 בְּרִאוּי, שְׁהָרִי מִתּוֹךְ הָאֲהַבָּה הַעֲלִינָה
 שְׂאֵהֵב אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרִב
 אוֹתוֹ, אַחַר כִּךָּ צִוָּה אוֹתוֹ שְׁיַמּוּל
 וְנִתְּנָה לוֹ הַבְּרִית, הַקְּשָׁר שֶׁל כָּל
 הַדְּרָגוֹת הַעֲלִינּוֹת. הַבְּרִית - הַקְּשָׁר

בַּא רְאֵה, בְּתַתְּלָהּ נִתְּנָן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא חֲכָמָה לְאַבְרָהָם לְדַעַת אֶת הַחֲכָמָה
 לְהַדְּבִיק בּוֹ, וַיִּדַע אֶת סוּד הָאֱמוּנָה, אֲבָל
 לְדַבֵּר עִמּוֹ לָא הִיָּתָה אֶלְא הַדְּרָגָה
 הַתַּתְּמוּנָה הוּוּ לְבַדָּה. פִּינּוּן שְׁנַמּוּל, כָּל
 הַדְּרָגוֹת הַעֲלִינּוֹת הִיוּ שׁוֹרוֹת עַל הַדְּרָגָה
 הוּוּ הַתַּתְּמוּנָה כְּדִי לְדַבֵּר עִמּוֹ, וְאִזּוֹ
 הִתְעַלָּה אֲבָרָהָם בְּכֹל, כְּמוֹ שְׁנַתְּבַאֵר.
 בַּא רְאֵה, טָרַם שְׁנַמּוּל הָאָדָם, לָא

קְשׁוּרָא דְכֻלָּא אֶתְקַשְׁר בֵּיתָהּ. וּבְגִין כֶּן אֲבָרְהָם עַד לָא
אֶתְגַּזֵּר. מְלוּי לָא תָּהָה עִמּוּיָה אֶלָּא בַּמַּחְזָה כְּמָה
דְּאֶתְמַר.

תָּא חַזִּי, בְּשַׁעְתָּא דְּבָרָא קְדָשָׁא בְּרִידָהּ הוּא עֲלֵמָא לָא
אֶתְבְּרִי אֶלָּא עַל בְּרִית כְּמָה דְּאֶת אָמֵר בְּר"א
שִׁי"ת בָּרָא אֱלֹהִים, וְהֵינּוּ (ר"א ל"ג בְּרִית) דְּעַל בְּרִית קַיִים
קְדָשָׁא בְּרִידָהּ הוּא עֲלֵמָא, וּכְתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי
יִזְמַם וְלִילָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. דְּהָא בְּרִית
קְשׁוּרָא אִיהוּ דִּיזְמָא וְלִילִיָּא לֹא מִתְפָּרְשָׁאן.

אָמֵר רַבִּי אֶלְעָזָר כַּד בָּרָא קְדָשָׁא בְּרִידָהּ הוּא עֲלֵמָא
עַל תְּנַאי הָהָה, דְּכַד יִיתוּן יִשְׂרָאֵל אִם יִקְבְּלוּן
אוֹרֵייתָא יָאוּת. וְאִם לֹא הָרִי אָנָּא אֶתְדַר לְכוּ לְתַחוּ
וְכַהוּ. וְעֲלֵמָא לָא אֶתְקַיִים עַד דְּקַיִמוּ יִשְׂרָאֵל עַל
טוֹרָא דְּסִינֵי וְקַבִּילוּ אוֹרֵייתָא וּכְדִין אֶתְקַיִים עֲלֵמָא.

לשון הקודש

הקדוש ברוך הוא את העולם, וכתוב
(ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יִזְמַם וְלִילָה חֲקוֹת
שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. שְׁהָרִי הַבְּרִית
היא הקשר שֶׁהַיּוֹם וְהַלֵּילָה לֹא נִפְרְדִים.
אָמֵר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּשֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת הָעוֹלָם, עַל תְּנַאי הָהָה: שְׁפַאֲשֵׁר
יִבְאוּ יִשְׂרָאֵל, אִם יִקְבְּלוּ אֶת הַטּוֹרָה –
יָפֵה, וְאִם לֹא – הָרִינִי מִחֲזִירְכֶם לְתַחוּ
וְכַהוּ. וְהָעוֹלָם לֹא הִתְקַיִם עַד שֶׁעָמְדוּ

לְקַשֵּׁר הַכֹּל יחד לְהַכְלִיל זֶה עִם זֶה.
הַבְּרִית – הַקְּשֵׁר שֶׁהַכֹּל נִקְשֵׁר בּוֹ.
וּמִשׁוֹם כֶּן, טָרַם שְׁנִמּוּל אֲבָרְהָם,
דְּבִירוּ לֹא הָיָה עִמּוּ אֶלָּא בַּמַּחְזָה, כְּמוֹ
שֶׁנִּתְבָּרַר.

כַּאֲרֵיכֵן, בְּשַׁעְתָּא שֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת הָעוֹלָם, לֹא נִבְרָא אֶלָּא עַל
הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּר"א שִׁי"ת, בָּרָא
אֱלֹהִים. וְהֵינּוּ (בְּרִית) שֶׁעַל הַבְּרִית קַיִם

וַיִּמַּח הוּא יוֹמָא וְלֹהֲלֹאָה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּרִי
 עֲלָמִין. וּמָאן אַנּוּן, זְוִיגִין דְּבִנֵי נָשָׂא. דְּהָא
 יִמַּח הוּא זְמָנָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא מְזִינּוּג זְוִיגִין וְאוֹמֵר
 בֵּת פְּלוּנֵי לְפְלוּנֵי. וְאֵלִין אַנּוּן עֲלָמִין דְּהוּא בְּרִי. תָּא
 חַזִּי, אָנְכִי מִגֵּן לָךְ. אָנְכִי דָא הוּא דְרָגָא קְדָמָאָה
 דְּאֵתְאַחִיד בֵּיהּ בְּקְדָמִיתָא:

סתרי תורה

אחר הדברים האלה וגו'. אליו פתגמי אורייתא, דכתיב, (דברים ה) את
 הדברים האלה דבר יי אל כל קהלכם. מה להלן פתגמי
 אורייתא, אוף הקא פתגמי אורייתא. בתר דאשתדל בר נש בהאי
 עלמא בדברים האלה, קדשא בריך הוא מבשר ליה ואקדים לה
 לנשמתא שלם (בשורות טובות), הדא הוא דכתיב אל תירא אכרם אנכי
 מגן לך. מכל זיינין בישינ דגיהנם.

שכר הרבה מאד בגין דכל מאן דאשתדל באורייתא בהאי

לשון הקודש

תורה, שכתוב (דברים ה) את הדברים
 האלה דבר ה' אל כל קהלכם. מה להלן
 דברי תורה - אף פאן דברי תורה. אחר
 שהשתדל אדם בעולם הזה בדברים
 האלה, הקדוש ברוך הוא מבשר לו
 ומקדים לנשמה שלום ובשורות טובות, זהו
 שכתוב אל תירא אכרם אנכי מגן לך,
 מכל המינים הרעים של הגיהנם.

שכר הרבה מאד, משום שכל מי
 שמשתדל בתורה בעולם הזה, זוכה
 ונחל ירשת נחלה בעולם הבא, ככתוב

ישראל על הר סיני וקבלו תורה, ואז
 התקיים העולם.

ומאותו היום והלאה, הקדוש ברוך
 הוא בורא עולמות, ומי הם? זויגי בני
 האדם. שהרי מאותו הזמן הקדוש ברוך
 הוא מזינז זויגים ואומר: בת פלוני לפלוני.
 ואלו הם העולמות שהוא בורא. בא
 ראה, אנכי מגן לך, אנכי - זו היא
 הדרגה הראשונה שנאחז בה בתחלה.

סתרי תורה

אחר הדברים האלה וגו' - אלו דברי

עֲלָמָא זְכִי וְאַחֲסִין יְרוּתָא אַחְסִנְתָּא בְּעֲלָמָא דְאַתִּי כְּמָה דְכְּתִיב (משלי ח) לְהִנְחִיל אוֹהֲבֵי יֵשׁ. מָאי יִ"ש (דא וי"ש מאין שלש עשרה נהרות אפרסמון ומהור ומדות) שְׁנוֹתָנִים לוֹ יְרָשָׁה עֲלִיוֹנָה בְּעוֹלָם הָבָא וְנִ"א זֶה הָעוֹלָם הַבָּא. וְאַצְרִיתִיהֶם אֲמֵלָא – בְּעוֹלָם הַזֶּה, מֵעֵשֶׂר וְכָל טוֹב שֶׁל הָעוֹלָם.

מָאן דְאָזִיל לְיִמִּנָּא זְכִי לְעֲלָמָא דְאַתִּי, וּמָאן דְאָזִיל לְשִׁמְאֵלָא הָא עוֹתְרָא בְּעֲלָמָא דִּין, (דאית שְׁמֵאלָא קְדִישָׁא וְאִית שְׁמֵאלָא מְסֻבָּא, וְדא הוּא דְאֲמַרִּינָן מָאן דְמִתְעַסֵּק בְּאוֹרֵייתָא וְיִהְיֵי לִיה אַרְךָ יָמִים בְּעֲלָמָא דְאַתִּי, וְיִהְיֵי לִיה עֵשֶׂר וְכַבּוּד בְּעֲלָמָא דִּין שְׁנַאֲמַר (משלי ג) אַרְךָ יָמִים בִּימִינָהּ וְגו', וּמָאן דְיִתְרַעֵי דִיתְהַנִּי נּוֹפֵא בְּעֲלָמָא דִּין וְלֹא אֶתְעַסֵּק בְּאוֹרֵייתָא וּבְעוֹבְדֵינָן טְבִינָן, יְהִי לִיה עוֹתְרָא בְּעֲלָמָא דִּין מְסֻבָּא דְשִׁמְאֵלָא מְסֻבָּא דִּיצַר הָרַע, וּבְעוֹתְרָא דָּא עֲבִיד בִּישׁ יְרִית גֵּיהֶנּוּם. וְאִי תִימָא זְכִי לָא אִית בְּעֲלָמָא דִּין עוֹתְרָא מְסֻבָּא דְקְדוּשָׁה, אִין, דְכָל הַמְקַנְיִם אֶת הַתּוֹרָה מֵעוֹנֵי סוֹפּוֹ לְקִיּוּמָהּ מֵעֵשֶׂר, וְדא הוּא עוֹתְרָא טְבָא דְמְסֻבָּא דְקְדוּשָׁה).

רַבִּי אַבָּא כַּד אָתָּא מִהֶתֶם, הָוָה מְכַרִּיז מָאן בְּעֵי עוֹתְרָא וּמָאן בְּעֵי אוֹרְכָא דְחֵי בְּעֲלָמָא דְאַתִּי יִיתִי וְיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא. הוּוּ מִתְכַּנְּשִׁין כּוּלֵי עֲלָמָא לְגַבִּיהָ. רַוּוּק חַד הָוָה בְּשִׁיבְבוּתֵיהָ.

לשון הקודש

שִׁירָצָה שִׁיחָהּ הַגּוֹף בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא מִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, נּוֹתְנִים לוֹ עֵשֶׂר בְּעוֹלָם הַזֶּה מִצַּד הַשְּׁמֵאל, מִצַּד הַיָּצַר הָרַע, וּבְעֵשֶׂר הַזֶּה עוֹשֶׂה רַע וְיֹורֵשׁ גֵּיהֶנּוּם. וְאִם תֹּאמַר, זְכִי אִין בְּעוֹלָם הַזֶּה עֵשֶׂר מִצַּד הַקְּדוּשָׁה? כֵּן, שְׁכָל הַמְקַנְיִם אֶת הַתּוֹרָה מֵעוֹנֵי, סוֹפּוֹ לְקִיּוּמָהּ מֵעֵשֶׂר, וְהוּוּ עֵשֶׂר טוֹב שְׁמֵצַד הַקְּדוּשָׁה.

כְּשֶׁבָּא מִשָּׁם רַבִּי אַבָּא, הָיָה מְכַרִּיז: מִי רוּצָה עֵשֶׂר וּמִי רוּצָה אַרְךָ חַיִּים בְּעוֹלָם הָבָא, יָבֵא וְיִשְׁתַּדַּל בַּתּוֹרָה. הָיוּ מִתְכַּנְּשִׁים אֵלָיו כָּל הָעוֹלָם. הָיָה רַוּוּק אֶחָד בְּשִׁכְנוּתוֹ. יוֹם אֶחָד בָּא אֵלָיו. אָמַר לוֹ:

(משלי ח) לְהִנְחִיל אוֹהֲבֵי יֵשׁ. מַה זֶה יִ"ש? וְזֶה יִ"ש מֵאִין שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה נְהָרוֹת אֲפֻרְסְמוֹן מְהוֹר וּמְדוֹת) שְׁנוֹתָנִים לוֹ יְרָשָׁה עֲלִיוֹנָה בְּעוֹלָם הָבָא וְנִ"א זֶה הָעוֹלָם הַבָּא. וְאַצְרִיתִיהֶם אֲמֵלָא – בְּעוֹלָם הַזֶּה, מֵעֵשֶׂר וְכָל טוֹב שֶׁל הָעוֹלָם.

מִי שְׁהוּלֵךְ לְיִמִּין – זוֹכֵה לְעוֹלָם הָבָא, וּמִי שְׁהוּלֵךְ לְשִׁמְאֵל – הֵנָּה עֵשֶׂר בְּעוֹלָם הַזֶּה וְשִׁשׁ שְׁמֵאל קְדוּשׁ וְשִׁשׁ שְׁמֵאל טְבָא. וְזֶה הוּא שְׁאֲמַרְנוּ, מִי שְׁמִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, נּוֹתְנִים לוֹ אַרְךָ יָמִים בְּעוֹלָם הָבָא וְנּוֹתְנִים לוֹ עֵשֶׂר וְכַבּוּד בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁנַאֲמַר (משלי ג) אַרְךָ יָמִים בִּימִינָהּ וְגו'. וּמִי

יִזְמַא חַד אֶתְא לְגַבְיָהּ, אָמַר לִיה רַבִּי בְּעִינָא לְמַלְעֵי בְּאוּרֵייתָא כְּדִי שְׂיִהְיֶה לִי עוֹתָרָא. אָמַר לִיה הָא וְדַאֵי. אָמַר לִיה מַה שְׂמַךְ. אָמַר לִיה יוֹסֵי. אָמַר לוֹן לְתַלְמִידוּי דִּיקְרוּן לִיה רַבִּי יוֹסֵי מְאִירֵי דְעוֹתָרָא וִיקְרָא. יְתִיב וְאַתְעֶסֶק בְּאוּרֵייתָא.

לְיוֹמִין הָוּה קָאִים קַמִּיה, אָמַר לִיה רַבִּי אֵן הוּא עוֹתָרָא. אָמַר שְׂמַע מִינָה דְלָא לְשִׁם שְׂמִים קָא עֲבִיד, וְעָאֵל לְאַדְרִיָּה, שְׂמַע חַד קָלָא דְהוּה אָמַר לָא תַעֲנִישִׁיה (תוב לנביה) דְגַבְרָא רָבָא לִיהוּי. תָּב לְגַבְיָהּ, אָמַר לִיה תִּיב בְּרִי תִיב וְאַנָּא יְהִיבְנָא לָךְ עוֹתָרָא.

אַדְהֵכִי אֶתְא גַבְרָא חַד וּמְאָנָא דְפִזוּ בִּידֵיהּ, אֶפְקִיָּה וּנְפַל נְהוּרָא בְּבִיתָא. אָמַר לִיה רַבִּי בְּעִינָא לְמִזְכֵּי בְּאוּרֵייתָא וְאַנָּא לָא זְכִינָא, וּבְעִינָא מָאן דִּישְׁתַּדַּל בְּאוּרֵייתָא בְּגִינֵי. דְהָא אֵית לִי עוֹתָרָא סְגִי דְקָא שְׂבַק לִי אַבָּא, דְכַד יְתִיב עַל פְּתוּרִיָּה הָוּה מְסַדֵּר עַלִּיה תְּלִיסֵר כְּפִי מְאֵלִין. וּבְעִינָא לְמִזְכֵּי בְּאוּרֵייתָא וְאַנָּא יְהִיבְנָא עוֹתָרָא.

אָמַר לִיה לְהֵוּא רְוּוּק תְּשְׁתַּדַּל בְּאוּרֵייתָא וְדָא יְהִיב לָךְ עוֹתָרָא, יְהִיב לִיה הֵוּא כְּפָא דְפִזוּ. קָרָא עַלִּיה רַבִּי אַבָּא (איוב כח) לָא

לשון הקודש

לו: שב, בני, שב, ואני נותן לך עשר. **בינתים** בא איש אחד וכלי של פז בידו. הוציא אותו ונפל אור בבית. אמר לו: רבי, אני רוצה לזכות בתורה ואני לא זכיתי, ורוצה מי שישתדל בתורה בשבילי, שהרי יש לי עשר רב שהשאיר לי אבי, שפאשר ישב על שלחנו היה מסדר עליו שלשה עשר פוסות מאלו, ואני רוצה לזכות בתורה ואני נותן עשר. **אמר** לאותו הרוק: תשתדל בתורה, וזה

רבי, אני רוצה לעסק בתורה כדי שיהיה לי עשר. אמר לו: הנה ודאי. אמר לו: מה שמך? אמר לו: יוסי. אמר לתלמידיו שיקראו לו רבי יוסי בעל העשר והכבוד. ישב והתעסק בתורה.

לזמים היה עומד לפניו. אמר לו: רבי, איפה העשר? אמר: נשמע מזה שלא עשה לשם שמים. נכנס לתדרו, שמע קול אחד שהיה אומר: אל תעניש אותו ושוב אליו, שיהיה איש גדול. שב אליו. אמר

יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה פלי פז. יתיב ולעא באורייתא
 ונהוא בר נש הוה יהיב ליה עותרא. ליומין עאל תמידו
 דאורייתא במעווי. יומא חד הוה יתיב והוה בכי. אשכחיה רביה
 דהוה בכי, אמר ליה על מה קא בכית. אמר ליה ומה מנחנא
 חיי דעלמא דאתי בגין האי, לא בעינא אלא למזכי לגבאי. אמר
 השתא שמע מינה דהא לשם שמים קא עביד.

קרא ליה להווא גברא, אמר ליה טול עותרך וזהב ליה ליתמי
 ולמספני, ואנא יהיבנא לך חולק יתיר באורייתא בכל מה
 דאנו לעאנו. אהדר ליה רבי יוסי ההוא כסא דפז, ועד יומא לא
 אעדי שמייה, ומן בנוי בן פזי, והיינו רבי יוסי בן פזי, וזכה
 לכמה אורייתא הוא ובנוי (בגין דלעא באורייתא). דלית לך אגר טב
 בעלמא כמאן דלעי באורייתא ומקימה:

אחר הדברים האלה הנה דבר יי אל אברם במחזה לאמר וגו',
 בכל אתר דכתיב באורייתא במחזה דא שמא דאתגלי
 לאבהו, ומאן איהו, שד"י, שנאמר (שמות ו) וארא אל אברהם אל

לשון הקודש

עשרך ותן אותו ליתומים ועניים, ואני
 נתן לך חלק יתר בתורה בכל מה שאני
 לומר. החזיר לו רבי יוסי אותו הכוס של
 פז, ועד היום לא סר שמו, ומבניו בן פזי,
 והיינו רבי יוסי בן פזי, וזכה לכמה תורה
 הוא ובניו ומשום שלמד תורה. שאין לך
 שקר טוב בעולם כמי שלומד תורה
 ומקים אותה.

אחר הדברים האלה הנה דבר ה' אל
 אברם במחזה לאמר וגו'. בכל מקום
 שכתוב בתורה במחזה, זה השם
 שהתגלה לאבות, וכי הוא? שד"י,
 שנאמר (שמות ו) וארא אל אברהם אל

נותן לך עשר. נתן לו אותו הכוס של
 הפז. קרא עליו רבי אבא: (איוב כח) לא
 יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה פלי פז.
 ישב ולמד בתורה, והאדם ההוא הנה
 נתן לו עשר. לימים נכנסה המדת
 התורה למעיו. יום אחד הנה יושב והנה
 בוכה. מצא אותו רבו שהנה בוכה. אמר
 לו: על מה אתה בוכה? אמר לו: ומה אני
 מניח את חיי העולם הבא בשביל זה?
 אני רוצה אלא לזכות אצלי. אמר:
 עכשו מזה נשמע שהנה עשה לשם
 שמים.

קרא לאותו האיש, אמר לו: טל את

יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי. כִּמָּה דַּאת אָמַר, (במדבר כ"ד) אֲשֶׁר מַחְזֶה שְׂדֵי יַחֲזֶה. וְדָא אִיהוּ חִיזוּ דְכָל חֲזוּוֹן עַלְאִין אֲתַחֲזִיין מַגְוִיָּה, כְּהַאי מַרְאָה דְכָל דִּיּוֹקְנִין אֲתַחֲזִיין בֵּיהּ וְכֻלָּא חַד. מַרְאָה מַחְזֶה חַד הוּא, דָּא תַרְגּוּם וְדָא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי סְגִיָּאִין אַנּוּן בְּאוֹרֵייתָא, וְעַל דָּא הָוָה לִיהּ רְשׁוֹ לְאוֹנְקְלוּס לְתַרְגּוּם בְּהַהוּא לִישְׁנָא דְגַלִּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹרֵייתָא. וְלִישְׁנָא דָּא סְתִים אִיהוּ מַגּוּ מְלָאכִי עַלְאָה, בְּמַחְזֶה (דְּהָא) דְּהוּה סְתִים מְמַלְאכִי עַלְאִי דְלָא יְדַעִי בְּדָא כַד מְמַלִּיל בֵּיהּ בְּאַבְרָהָם.

מֵאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְּאַבְרָהָם לָא הָוָה מְהוּל וְהוּה עָרַל סְתִים בְּשָׂרָא. וּבְגִין כֶּף הָוָה סְתִים מְנִיָּהוּ בְּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם. כְּגוֹוֹנָא דָּא בְּלַעַם דְּכַתִּיב אֲשֶׁר מַחְזֶה שְׂדֵי יַחֲזֶה, יַחֲזֶה. סְתִים הָוָה מְלָה מַגּוּ מְלָאכִי הַשְׂרֵת בְּגִין דְּלָא יְהֵא לֹון פְּטָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְמַלִּיל בְּהַהוּא עָרַל מְסַאָבָא דְהָא מְלָאכִי קְדִישִׁי לָאו (יְקָרִיו) נְזַקְקִין בְּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם.

אִי תִימָא דְלָא יְדַעִי, וְהָא גְבַרִיאל אוֹלִיף לְיוֹסֵף שְׁבַעִים לְשׁוֹן,

לשון הקודש

בְּשִׁמְדָּבֵר עִם אַבְרָהָם.

מָה הַטַּעַם? מְשׁוּם שְׂאַבְרָהָם לָא הָוָה מְהוּל, וְהָוָה עָרַל סְתוּם בְּשָׂר, וּמְשׁוּם כֶּף הָוָה מְסַתִּיר מֵהֶם בְּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם. כְּמוֹ כֵּן בְּבַלְעָם, שְׁכַתוּב אֲשֶׁר מַחְזֶה שְׂדֵי יַחֲזֶה. יַחֲזֶה, נְסַתֵּר הָוָה הַדְּבָר מִתּוֹךְ מְלָאכִי הַשְׂרֵת כְּדִי שְׁלֵא יְהִיָּה לְהֶם פְּתַחוּן פַּה שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִם אוֹתוֹ הָעָרַל הַטַּמָּא, שְׁהִרִי מְמַלְאכִים תְּקוּדוּשִׁים אֵינָם וְקוּרְאִים נְזַקְקִים לְלְשׁוֹן תַּרְגּוּם.

אִם תֹּאמַר שְׁלֵא יוֹדְעִים – וְהִרִי גְבַרִיאל לְמַד אֶת יוֹסֵף שְׁבַעִים לְשׁוֹן, וְהַתַּרְגּוּם

יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (במדבר כ"ד) אֲשֶׁר מַחְזֶה שְׂדֵי יַחֲזֶה. וְזֶה הַמַּרְאָה שְׁכַל הַמַּרְאֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת נִרְאִים מִתּוֹכוֹ. כְּמוֹ הַמַּרְאָה הַזֶּה שְׁכַל הַדְּמִיּוֹת נִרְאֹת בּוֹ וְהַכֵּל אַחַד. מַרְאָה וּמַחְזֶה הוּא אַחַד. זֶה תַּרְגּוּם וְזֶה לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, רַבִּים הֵם בְּתוּרָה, וְעַל כֵּן הִיָּתֵה רְשׁוּת לְאוֹנְקְלוּס לְתַרְגּוּם בְּאוֹתָהּ הַלְשׁוֹן שְׁגָלָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתוּרָה, וְהַלְשׁוֹן הַזֶּה הִיא נְסַתֵּר מִהַמְּלָאכִים הָעֲלִיּוֹנִים. בְּמַחְזֶה, וְשִׁהֲנֵהוּ שְׁהִיָּה נְסַתֵּר מִהַמְּלָאכִים הָעֲלִיּוֹנִים שְׂאִינָם יוֹדְעִים בְּזֶה

וְתַרְגּוּם חַד מִשְׁבְּעִים לְשׁוֹן הוּא, אֶלָּא מִנְדַע יְדַעֵי אֶבֶל לָא
נִזְקָקִין תְּנוּ, דְּלָא חֵיִשִּׁי וְלָא מִשְׁגִּיחִין עֲלֶיהָ דְּהָא מָאִיס אִיהוּ
קַמִּייהוּ מְכַל שְׂאָר לְשׁוֹן.

וְאִי תִימָא הוּאִיל וּמָאִיס אִיהוּ מִמְלֵאכֵי עֲלָאֵי, אַמָּאֵי תַרְגָּם
אוּנְקָלוּס אוּרִייתָא בְּהַאי לְשׁוֹן, וְיוֹנְתָן בֶּן עוֹזִיאל הַמְקָרָא.
אֶלָּא מָאִיס הוּא קַמִּייהוּ וְהָכִי אַצְטְרִיף, דְּלִית קִנְאָה לְמִלְאֲכֵי
עֲלָאֵי בְּהַדִּייהוּ דִּישְׂרָאֵל יִתִּיר, וְעַל דָּא תַרְגּוּם תּוֹרָה וּמְקָרָא כּוּף,
וְלָא מָאִיס אִיהוּ דְּהָא בְּכַמְהָ דּוּכְתִי קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא כְּתַב
בְּאוּרִייתָא הָכִי.

וּבְגִין כּוּף סְתִים אִיהוּ מִגּוּ מִלְאֲכֵי עֲלָאֵי קִדְשֵׁי. וְעַל דָּא אַתְגְּלִי
בִּיה בְּאַבְרָהָם בְּאוֹרַח סְתִים דְּלָא יִשְׁגָּחוּן בִּיה מִלְאֲכֵי
קִדְשֵׁין וְלָא יְהָא לֹון פְּטָרָא, דְּקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא אַתְגְּלִי עַל בֶּר
נֶשׁ עָרַל. אִימְתִי אַתְגְּלִי לִיה בְּאַתְגְּלִיָּא דְּמִלְאֲכֵי עֲלָאֵי, כִּד יְהִיב
לִיה בְּרִית קְיִימָא קִדְשָׁא דְּכְתִיב וַיְדַבֵּר אֲתוּ אֱלֹהִים לְאֹמֵר,
אֱלֹהִים שְׂמָא דְּקוּדְשָׁא וְלָא כְּתִיב בְּמַחְזָה. שְׂמָא בְּאַתְגְּלִיָּא.

לשון הקודש

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּתּוֹרָה כּוּף.
וּמִשׁוּם כּוּף הוּא נִסְתָּר מִתּוֹךְ הַמִּלְאֲכִים
הָעֲלִיּוֹנִים הַקְדוּשִׁים. וְעַל כֵּן הַתְּנַלְהָ
לְאַבְרָהָם בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר, שְׂלָא יִשְׁגָּחוּ בּו
הַמִּלְאֲכִים הַקְדוּשִׁים, וְלָא יִהְיֶה לְהֵם
פְּתִחוֹן פֶּה שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּנַלְהָ
עַל אִישׁ עָרַל. מִתִּי הַתְּנַלְהָ לוֹ בְּהַתְּנַלְוֹת
שֶׁל מִלְאֲכִים עֲלִיּוֹנִים? כַּאֲשֶׁר נִתֵּן לוֹ
בְּרִית קִיּוּם הַקְדֶּשׁ, שְׂכַתוֹב וַיְדַבֵּר אֲתוּ
אֱלֹהִים לְאֹמֵר. אֱלֹהִים – הַשֵּׁם שֶׁל
הַקְדֶּשׁ, וְלָא כְּתוּב בְּמַחְזָה הַשֵּׁם
בְּהַתְּנַלְוֹת.

הוּא אַחַד מִשְׁבְּעִים לְשׁוֹן? אֶלָּא יְדוּע
יּוֹדְעִים, אֶבֶל שְׁנִינּוּ שְׂלָא נִזְקָקִים, שְׂאִין
חוֹשְׁשִׁים וְאִין מִתְּבוֹנְנִים עֲלֵיו, שְׁהַרִי הוּא
מָאוּס לְפָנֵיהֶם מְכַל שְׂאָר הַלְשׁוֹנוֹת.
וְאֵם תֹּאמֵר, שֶׁהוּאִיל וְהוּא מָאוּס מִן
הַמִּלְאֲכִים הָעֲלִיּוֹנִים, לְמָה תַרְגָּם
אוּנְקָלוּס אֶת הַתּוֹרָה בְּלְשׁוֹן הַזֶּה, וְיוֹנְתָן
בֶּן עוֹזִיאל אֶת הַמְקָרָא? אֶלָּא מָאוּס הוּא
לְפָנֵיהֶם, וְכִּד צְרִיף! שְׂאִין קִנְאָה
לְמִלְאֲכִים הָעֲלִיּוֹנִים עִם יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר,
וְעַל כֵּן תַרְגּוּם תּוֹרָה וּמְקָרָא כּוּף, וְאִינוּ
מָאוּס, שְׁהַרִי בְּכַמְהָ מְקוּמוֹת כְּתַב

לאמר מאי לאמר, לאמר ולאכרזא בכל לשון דלא תהא באתפסיא, לאו בלישנא אחרא, אלא בלישנא דכלא משתעיין בה דיכלי למימר דא לדא ולא יכלי לקטרגא ולמימר פטרא, ועל דא וידבר אתו אלהים לאמר. אלהים ולא מחזה. בגין דהוה מעייל ליה בבבית קיימא קדישא וקריב ליה לגביה. רבי יהודה אמר בגין פך את ה' לא אתייהב ליה עד דאתגזר, מאי טעמא דאיהי ממש ברית אקרי. ועל דא פיון דעאל בבבית פדין אתייהיבת ליה את ה"א. דכתיב אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים ולא יקרא עוד את שמך אברם וגו'. אחר הדברים האלה. רבי חייא הוה אזיל למחמי לרבי אלעזר, פגע ביה רבי חגאי, אמר ליה האי ארחא דמתקנא קמיה דמר לאן איהו אזיל, אמר ליה למחמי לרבי אלעזר, אמר ליה ואנא נמי איזיל בהדך, אמר ליה אי תיכול למסבר סברא למאי דתשמע זיל ואי לאו תוב אבתרך, אמר ליה לא ליחוש מר להאי, דהא אנא שמענא כמה רזי דאורייתא ויכילנא למיקם בהו.

לשון הקודש

אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים ולא יקרא עוד שמך אברם וגו'. אחר הדברים האלה. רבי חייא הוה הולך לראות את רבי אלעזר. פגש אותו רבי חגאי. אמר לו, הדרך הוה שמתקנת לפני מר, לאן הולכת היא? אמר לו, לראות את רבי אלעזר. אמר לו, וגם אני אלך עמך? אמר לו, אם תוכל להבין להשכיל למה שתשמע – לך, ואם לא – שוב לאחוריך. אמר לו, שלא יחשש מור לזה, שהרי אני שמעתי כמה סודות של תורה ויכלתי לעמד בהן.

לאמר, מה זה לאמר? לאמר ולהכריז בכל לשון שלא תהיה במכסה, לא בלשון אחרת, אלא בלשון שכלם מדברים בה, שיכולים לומר זה לזה ולא יכולים לקטרג ולומר פתחון פה, ועל בן וידבר אתו אלהים לאמר. אלהים ולא מחזה, משום שהיה מכניס אותו לבבית קיום הקדש וקרב אותו אליו.

רבי יהודה אמר, משום כך התיא לא נתנה לו עד שנמול. מה הטעם? שהיא ממש נקראת ברית. ועל בן, פיון שנכנס בבבית, אז נתנה לו האות ה"א, שכתוב